

فریدریک انگلس: فیلسوف سوسیالیست آلمانی (1820م)

فریدریش انگلس فیلسوف و نظریه‌پرداز برجسته آلمانی در 28 نوامبر 1820م در خانواده‌ای مرفه در آلمان متولد شد.

فریدریش انگلس فیلسوف و نظریه‌پرداز برجسته آلمانی در 28 نوامبر 1820م در خانواده‌ای مرفه در آلمان متولد شد. وی فرزند یکی از صنعت‌گران آلمانی بود و پس از مرگ پدر وارث ثروت هنگفت او شد. انگلس در جوانی با کارل مارکس اقتصاددان آلمانی آشنایی یافت و مدت 40 سال با کارل مارکس همراه بود و وی را با مسائل و مبانی اقتصادی آشنا نمود. آن‌گاه مارکس را مورد حمایت‌های مالی قرار داد و به او در ارائه اندیشه‌هایش کمک رسانید. در کنار این روابط و همکاری، انگلس خود نیز به تدوین و طرح عقایدش می‌پرداخت. وی در 24 سالگی مقاله "نوس انتقاد از اقتصاد سیاسی" را منتشر نمود و در آن، پس از بررسی و تحلیل سرمایه‌داری، به عنوان یک نظام اقتصادی مبتنی بر مالکیت خصوصی و کشمکش طبقاتی، تناقضات موجود در نظریات اقتصادی لیبرال را مورد انتقاد قرار داد. همفکری انگلس با مارکس باعث شد تا مرام "سوسیالیسم" را به اتفاق یکدیگر تبلیغ و ترویج نمایند و در نگارش کتاب‌ها و رسالات فلسفی به همراه هم اقدام نمایند. انگلس پس از شرکت در اجتماع سوسیالیست‌ها در لندن، به همراه مارکس وظیفه یافت که با نگارش و انتشار بیانیه‌ای، فلسفه و اهداف کمونیست‌ها را تشریح نماید. این بیانیه در نهایت در فوریه 1848م با امضای مارکس و انگلس منتشر شد و پس از چندی، جنجال زیادی به راه انداخت. از دیدگاه انگلس ایدئولوژی از دو بخش تشکیل یافته است: بحث در علوم فیزیک، شیمی و تکنولوژی و به طور عام، علم و دانش بخش نخست آن را تشکیل می‌دهد و قسمت دوم از مسائلی چون حقوق، قانون، اخلاقیات، هنر، فلسفه و مذهب تشکیل شده است. از دیدگاه اقتصادی انگلس جزء اول اهمیت ویژه‌ای دارد و ارزشی که برای بخش دوم مطرح می‌شود، ناشی از خطای ذهنی است. باید یادآوری کرد که بیشتر فرضیه‌های علمی که انگلس اندیشه‌های خود را با آن‌ها توجیه می‌نماید تا حد زیادی رد شده است. از نظریات مهم وی پایه‌ریزی اندیشه ماتریالیسم دیالکتیک است. این اندیشه که توسط فریدریش هگل دیگر فیلسوف آلمانی مطرح گردید در تفکرات انگلس جایگاه ویژه‌ای یافت. ماتریالیسم به مادی بودن جمیع پدیده‌ها اعتقاد دارد و دیالکتیک وابستگی پیشرفت و تکامل با کشمکش و نزاع درونی را مدنظر قرار داده است. از نظر انگلس تکامل جهان واقعی، اعم از جامعه و طبیعت، برطبق توالی تضاد و نتیجه انجام می‌گیرد. وی هم‌چنین کوشید مارکسیسم را بر یک اساس مبتنی بر قواعد علوم طبیعی بسط دهد. اندیشه‌های انگلس امروزه به عنوان یک نظریه جهت نقد و بررسی مطرح می‌شود. فریدریش انگلس سرانجام در پنجم اوت 1895م در هفتاد و پنج سالگی درگذشت.